

Financieel misbruik van ouderen in Nederland

Hoe dóén ze het toch?

drs. Ralph Evers MCI
Districtsrecherche Zuid-West Limburg

«waakzaam en dienstbaar»

P **LITIE**

Kader van het onderzoek & Aanleiding

Kader

- ◆ **Politieacademie Nederland**
 - ◆ Opleiding Tactische Recherchekunde (HBO-master)
 - ◆ Masterproject Wetenschap & Opsporing
 - ◆ Toepasbaar onderzoek voor opsporingspraktijk

Aanleiding

- ◆ Ouderenmishandeling als maatschappelijk probleem;
- ◆ Recente politieke aandacht;
- ◆ Politie is betrokken, maar is 'zoekende';
- ◆ Onderzoeksopdracht Politieacademie (Joppe, Lenting, 2014)

Vraagstelling van het onderzoek

- ◆ **Wanneer is er sprake van financieel misbruik van ouderen door hulpverleners en mantelzorgers in Nederland?**

Onderzoeksmethodiek

Deelonderzoek I: Literatuuronderzoek

- Wetenschappelijk
- Semi-wetenschappelijk
- 'Verhalen'
- Aangevuld met 2 interviews

Deelonderzoek II: Dossieranalyse

- Case-study Utrecht
- 64 dossiers Veilig Thuis
- Abstractie aan de hand van 12 indicatoren

Deelonderzoek III: Brainstormsessies

- 4 brainstormsessies
 - *Verpleegkundigen*
 - Mantelzorgers
 - *Experts*
 - *Rechercheurs*
- Nominal Group Technique
 - met *red-teaming*-component
- Abstractie aan de hand van 8 indicatoren
 - 4 indicatoren zijn 'fixed'

I: Wat is financieel misbruik van ouderen (...)?

- ◆ Subvorm van ouderenmishandeling
- ◆ Afhankelijkheidsrelatie
- ◆ Grensoverschrijdend gedrag
- ◆ Soms strafbaar

In kaart te brengen middels **12 indicatoren**

Bron: Deelonderzoek I

12 indicatoren

1. **Kenmerken** slachtoffer
2. **Bewustzijn** slachtoffer
3. **Kenmerken** vermoedelijke verdachte
4. **Motief** vermoedelijke verdachte
5. **Handelingen** vermoedelijke verdachte
6. **Resultaat** van deze handelingen
7. **Tijdsperiode**
8. **Andere actoren**
9. **Context**
10. **Ontmoedigende omstandigheden**
11. **Wie signaleert?**
12. **Strafbaar feit**

Bron: Deelonderzoek I

II: Welke actoren spelen een rol bij financieel misbruik van ouderen (...) ?

◆ Hot victim

- ◆ Vrouw
- ◆ 70 – 79 jaar
- ◆ Cognitieve en/of psychische problematiek
- ◆ Alleenwonend / zelfstandig

◆ Hot possible suspect

- ◆ Man
 - ◆ Specifiek: **familie**lid van het slachtoffer
 - ◆ Meer specifiek: **zoon** of **dochter** van het slachtoffer.
 - ◆ Specifiek: **vriend, kennis en/of buur** van het slachtoffer

◆ Dyade-constructie (1 dader, 1 slachtoffer)

Bron: Deelonderzoek II

II: vervolg

◆ 14 andere actoren ...

- Familieleden
- Buurtgenoten
- Rechtbank, curator, bewindvoerder, mentor
- Zorgverleners, zoals de huisarts
- Notaris
- Wijkagent
- Financieel consulent
- De Belastingdienst
- FIU....

◆ ...met verschillende rollen:

Voorkomen, signaleren, aanpakken, faciliteren (!), uitvoeren (!)

Bron: Deelonderzoeken I, II, III

III: Op welke wijzen kan financieel misbruik van ouderen (...) plaatsvinden?

- ◆ **Hot methods**

- ◆ *Pinnen met de betaalpas*
- ◆ *Financieel isoleren*

- ◆ **Hot contexts**

- ◆ *Fysieke toenadering verdachte naar slachtoffer*
- ◆ *Verbaal geweld*
- ◆ *Goedgelovigheid en onwetendheid*

- ◆ **+ 'Unknown' methods**

Bron: Deelonderzoeken II en III

IV: Welke factoren zijn van belang bij financieel misbruik van ouderen (...) ?

Gevolgen:

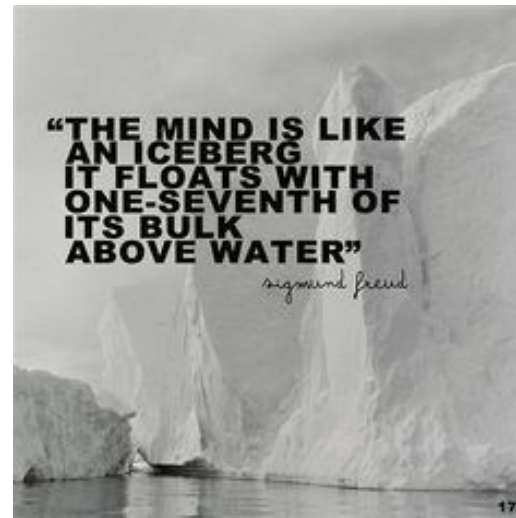
1. Verlies van vermogen
2. Sociaal-psychisch lijden
3. Opbouw van schulden
4. Geen toegang tot vermogen
5. ...

The image contains four icons at the bottom. From left to right: a red arrow pointing downwards next to a green money bag with a white Euro symbol; a human brain; a bar chart with three bars in blue, red, and green, and a black arrow pointing upwards; and a brown wallet with a gold-colored clasp.

Conclusie

“Het Fenomeenmodel Financieel Misbruik van Ouderen”

Aanbevelingen*

'Kascontrole' bij 'hot victims' door zorgprofessionals

Netwerkcreatie actoren

Werkinstructie politie

Intake i.p.v. aangifte

Concrete voorlichting door netwerkpartners

'Cursus' digitaal bankieren voor ouderen

Banken melden verdachte transacties bij Veilig Thuis

**1 interne aanbeveling is niet genoemd*

Bedankt voor uw aandacht

- ◆ Vragen, opmerkingen, kritiek en discussie zijn van harte welkom:

ralph.evers@politie.nl

Maastricht UMC+

Maastricht University

caphri

Academische Werkplaats Publieke Gezondheid - postbus 2022, 6160 HA Geleen, T 046 850 55 05
academischewerkplaats@ggdzl.nl, www.academischewerkplaatslimburg.nl